

DÜĞÜNDE TAKILAN ZİYNET EŞYALARININ KİME AİT OLDUĞU? FİİLİ ÖDEME TARİHİ DEĞERİ- İNFAZ TARİHİ DEĞERİ - AYNEN İADE TALEPLERİ ZİYNET ALACAĞININ İCRASINA İLİŞKİN İ.İ.K MD.24 UYGULAMASI SORUNSALLARININ GÜNCEL YARGITAY KARARLARI IŞIĞINDA İNCELENMESİ

Av. Derya İÇÖZ DEMİREL¹

Av. Derya KAMILOĞLU²

I. GİRİŞ

“Digesta, Hominum causa omne ius constitutum est der.” Bütün hukuk insan içindir.

Bilindiği üzere hukuk yaşayan bir sosyal olgudur. Bu durum sosyal yaşamın değişmesi, gelişmesi ile sürekli yeni düzenlemelere ihtiyaç duyan hukuk kurallarının uygulayıcısı olan hukukçuları da güncel kararları ve uygulamaları takibe, hakların talebi, kararların ihdası ve uygulanmasında yön gösterici olmaya zorlamaktadır.

Bu makale ile ziynet eşyalarının iadesi davalarında özellikle tüm hukukçuların uygulayıcı olarak karşılaştığı iki konu olan ziynet eşyalarının hangi eşe ait olduğu, ziynet eşyası davasında, fiili ödeme tarihi, infaz tarihi taleplerinin nasıl değerlendirileceği, hükümde nasıl yer alacağı, İİK md. 24 uygulaması konuları son Yargıtay kararları ışığında incelenecektir.

A. ZİYNET EŞYALARININ HANGİ EŞE AİT OLDUĞU SORUNSALI

Ziynet kelimesi, Arapça kökenli bir sözcük olup Türkçe'deki kelime anlamı süs, bezek olarak kabul

Düğünde takılan ziynet eşyalarının iadesi davalarında, ziynet eşyalarının hangi eşe ait olduğu, fiili ödeme tarihi, infaz tarihi taleplerinin nasıl değerlendirileceği, hükümde nasıl yer alacağı, İİK md. 24 uygulaması konuları son Yargıtay kararları ışığında incelenecektir.

1- İstanbul Barosu, L.LM.

2- Bursa Barosu

edilmektedir³. Çalışma konumuz bakımından ise ziynet eşyası, altın, gümüş gibi kıymetli madenlerden yapılan ve insanlar tarafından takılan süs eşyası olarak tanımlanabilir⁴. Ziynet eşyası genellikle altın, elmas, yakut, safir, gümüş gibi değerli madenlerden üretilir⁵.

Günlük hayatta, Trabzon set, makarna burgu bilezik, kelepçeli künye gibi farklı söylemler ile de karşılaşılabilmektedir⁶.

Ziynet eşyasının tanımı Yargıtay kararları ışığında irdelenecek olursa ; Hukuk Genel Kurulu 04.11.2020 T. 2017/1512 E. , 2020/835 K. Sayılı Kararı: "...Ziynet; altın, gümüş gibi kıymetli madenlerden yapılmış olup; insanlar tarafından takılan süs eşyası olarak tanımlanmaktadır (Yılmaz, E.: Hukuk Sözlüğü, Ankara 2011, s. 1529). Ziynet eşyasını evlilik münasebetiyle gelin ve damada verilen hediyeler olarak tanımlamak mümkündür. Bu bağlamda, bilezik, altın kelepçe, kolye, gerdanlık, takı seti, bileklik, saat, küpe ve yüzük gibi takılar, ziynet eşyası olarak kabul edilmektedir..."

Çeyrek, yarım, tam, Cumhuriyet, gramise, gram, yarım gram gibi altınlar gerçekte kişiler tarafından takılıp süs eşyası olarak kullanılmadığından ziynet eşyası kapsamında olmasa da Yargıtay uygulamasında ziynet eşyası kavramı geniş olarak yorumlanarak bu tür altın talepleri de ziynet

alacağı davasına konu edilmektedir⁷. Bazı Yargıtay kararlarında ziynet eşyası yerine takı ifadesi de kullanılabilir⁸.

Tanımı belirtilen ziynet eşyalarının iadesi dava konusu olduğunda ise öncelikle talepte bulunulan ziynet eşyalarının hangi eşe ait olduğunun aidietinin belirlenmesi gerekmektedir. Ziynet eşyalarının aidieti konusunda farklı Yargıtay kararları yayınlanmışsa da son kararlar, yıllardır süregelen uygulamaya dönüş yapıldığını göstermektedir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 13.04.2021 T. 2017/1038 E. 2021/458 K. Sayılı Kararı: «Mevzuatımızda, düğün sırasında takılan ziynet ile parasal değeri olan bütün eşyanın aidieti konusunda yazılı bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenledir ki, örf ve adet hukuku uygulanmaktadır. Yargıtayın yerleşik uygulamasına, yaygın örf ve adet ile ülke gerçeklerine göre kural olarak, düğün sırasında takılan ziynet eşyası ve paralar kim tarafından ve hangi eşe takılırsa takılsın aksine bir anlaşma ya da örf ve adet kuralı olmadığı takdirde kadına bağışlanmış sayılır ve artık kadının kişisel malı kabul edilir. Yani erkeğe takılan ziynetler ve paraların da aksi kanıtlanmadığı müddetçe kadına

3- Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük (www.sozluk.gov.tr); ÖZYÜREK, Mehmet; "Evlilik Birliğinde Ziynet Eşyasının Bağışlama ve Tüketim Ödücüne Konu Edilmesi", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya - 2020, s. 3; AKÇAAL, Mehmet; "Düğünde Takılan Ziynet Eşyasının İadesi", Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XIV, S.2, 2019, s. 267; PEKSÖZ, Vildan; "Ziynet Eşyalarının İadesi Davasında İspat Yükü" İstanbul Hukuk Mecmuası, 79(1) 193-209, s. 196. 4- GENÇCAN, Ömer Uğur; Ziynet ve Eşya Alacağı Davaları, Ankara 2022, s. 71 vd.; YILMAZ, Ejder; Hukuk Sözlüğü, 10. Baskı, Ankara, 2011, s. 1529; AKÇAAL, s. 267; KULAKLI, Emrah; Ziynet Eşyasına İlişkin Sorunların Yargıtay Kararları Işığında Değerlendirilmesi, MÜHFHAD., C. 25, S. 1, 2019, s. 269; SAĞIROĞLU, Mehmet Şerif, Ziynet Davaları, İstanbul, 2013, s. 1.

5- SAĞIROĞLU, s. 1; ÖZYÜREK, s. 3.

6- Yargıtay 2. HD. T. 14.6.2011, E. 2011/10212 K. 2011/10499 Sayılı Kararı ; AKÇAAL, s. 267.

7- Yargıtay 2. HD. 14.2.2020 T. 2020/917 E. 2020/1480 K. Sayılı Kararı: "8 adet toplam değeri 1.224,00 TL olan çeyrek altından oluşan ziynetler yönünden taleple bağlılık ilkesi de dikkate alınarak ziynet alacağı davasının kabulüne karar verilecek yerde, bu hususlar gözetilmeksizin yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş kararın bozulması gerekmiştir..."; Yargıtay 2. HD. 24.11.2021 T. 2021/8779 E. 2021/8725 K. Sayılı Kararı: "...hükme 1. bent olarak "Taleple bağlılık ilkesi gereğince davanın kısmen kabulü, kısmen reddi ile 11 adet bilezik (22 ayar, gram fiyatı 77,50 TL olan 20 gram ağırlığında 8 adet toplam bedeli 12.400 TL olan burma bilezik, 22 ayar, gram fiyatı 77,50 TL olan 17 gram ağırlığında 2 adet toplam bedeli 2.635 TL olan normal bilezik, 14 ayar, gram fiyatı 48,50 TL olan 1,5 gram ağırlığında 1 adet bedeli 72,50 TL olan bilezik) ve 10 adet çeyrek altın (Çeyrek altının 1 tanesinin fiyatı 140 TL olmakla toplam bedeli 1.400 TL) bedeli olmak üzere toplam 16.507,50 TL'nin dava tarihinden işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine, fazlaya ilişkin talebin reddine" cümlesinin yazılmasına, hükmün ziynet alacağına ilişkin bölümünün bu şekilde düzeltilerek, diğer bölümlerinin ise yukarıda (1.) bentte gösterilen sebeple ONANMASINA..."; Yargıtay 3. HD, T. 13.03.2018 - E. 2016/13773 - K. 2018/2416 sayılı Kararı: "...Somut olayda; taraflara düğünde takılan ziynet eşyaları, (aksine bir anlaşma bulunduğu iddia ve ispat edilmediği için) davacı kadına aittir. Bu nedenle, mahkemece; davalı kocaya takılan altınlardan, banka kasasında bulunduğu tespit edilenler ile davalı tarafından bozdukları belirlenen 20 adet çeyrek altının davacıya iadesine karar verilmesi gerekirken, davalıya takılan altınların onun kişisel malı olduğu yönündeki yanlış değerlendirme ile Yazılı şekilde karar verilmiş olması doğru görülmemiştir..." Bkz. KULAKLI, s. 263.

8- AKÇAAL, s. 268.

ait olduğu kabulü vardır. Söz konusu ziynet eşyasının (altın vs.) evlenme sebebiyle gerek ailelerce ve gerek yakınlarca kadına geleceğinin güvencesi olarak takıldığı kabul edildiğinden emaneten (geçici olarak) takıldığı konusunda kadının bir kabulü olmadığı sürece genel kural kabul edilecektir. Artık, ziynetlerin geri istenmemek üzere verildiği iddia ve ispat edilmedikçe, bunları alan iade etmekle yükümlüdür...

.....

Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında, düğünde takılan takıların düğün masraflarına katkı mahiyetinde olduğu ve kime takıldıysa ona hediye verilmesi gayesi güdüldüğü, takılan tüm ziynet eşyasının kadına bağışlanmasının amaçlanamayacağı görüşü ileri sürülmüş ise de, bu görüş Kurul çoğunluğunca benimsenmemiştir...»

Hukuk Genel Kurulu 18.03.2021 T. 2017/1942 E. , 2021/297 K. Sayılı Kararı: "...Yaşam deneyim kuralları sonucu oluşan fiili karineyle; ziynet eşyaları; eşler arasında aksine bir anlaşma veya bu konuda yerel bir adet bulunmadıkça evlilik sırasında kim tarafından hangi eşe takılmış olursa olsun kadın eşe bağışlanmış sayılır ve artık onun kişisel malı niteliğini kazanır. Nitekim Hukuk Genel Kurulunun 05.05.2004 tarihli ve 2004/4-249 E., 2004/247 K.; 04.03.2020 tarihli ve 2017/3-1040 E., 2020/240 K.; 04.11.2020 tarihli ve 2017/3-1512 E., 2020/835 K.; sayılı kararlarında da aynı ilke benimsenmiştir..."

Hukuk Genel Kurulu 04.03.2020 T. 2017/1040 E. 2020/240 K. Sayılı Kararı: "...24. Bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde, kadına özgü ziynet eşyası niteliğindeki bilezik eşler arasında aksine bir anlaşma veya bu konuda yerel bir âdet bulunmadıkça evlilik sırasında kim tarafından hangi eşe takılmış olursa olsun kadın eşe bağışlanmış sayılır ve artık onun kişisel malı niteliğini kazanır. ..."

Hukuk Genel Kurulu 18.03.2021 T. 2017/2414 E. 2021/298 K. Sayılı Kararı: "...Yaşam deneyi kuralları sonucu oluşan fiili karineyle; kadına özgü ziynet eşyaları; eşler arasında aksine bir anlaşma veya bu konuda yerel bir adet bulunmadıkça evlilik sırasında kim tarafından hangi eşe takılmış olursa olsun kadın eşe bağışlanmış sayılır ve artık onun kişisel malı niteliğini kazanır. Nitekim Hukuk Genel Kurulunun 05.05.2004 tarihli ve 2004/4-249 E., 2004/247 K.; 04.03.2020 tarihli ve 2017/3-1040 E., 2020/240 K.; 04.11.2020 tarihli ve 2017/3-1512 E., 2020/835 K.; sayılı kararlarında da aynı ilke benimsenmiştir..."

Yargıtay 8. HD. 24.09.2020 T. 2020/944 E. 2020/5388

K. Sayılı Kararı: "...Kadına özgü ziynet eşyaları, eşler arasında aksine bir anlaşma veya bu konuda yerel bir adet bulunmadıkça evlilik sırasında kim tarafından hangi eşe takılmış olursa olsun kadın eşe bağışlanmış sayılır ve artık onun kişisel malı niteliğindedir (TMK mad. 1, 6, 220/1-1, 222/1, HMK mad. 190, YHGK'nin 04.03.2020 tarihli ve 2017/ 3-1040 E., 2020/240 K. sayılı kararı). Aksi halde, eşlerden hangisine ait olduğu ispat edilemeyen mallar onların paylı mülkiyetinde sayılır (TMK mad. 222/2).

Somut olayda, varlığı ispatlanan 14 ayar 1 künye, 15 gramdan 2 adet bilezik, 10 gramdan 12 adet bilezik kadına özgü ziynet eşyası niteliğinde olup, eşler arasında aksine bir anlaşma veya bu konuda yerel bir adet bulunmadıkça evlilik sırasında kim tarafından hangi eşe takılmış olursa olsun kadın eşe bağışlanmış sayılır ve artık onun kişisel malı niteliğindedir. Ancak varlığı ispatlanan 1 adet tam altın ve 65 adet çeyrek altın ise kadına özgü ziynet eşyası niteliğinde olmayıp, hangi eşe ait olduğunun ispat edilememesi halinde eşlerin paylı mülkiyetinde olduğunun kabulü gerekir.

Bu durumda mahkemece yapılacak iş ise, taraf tanıklarından eşler arasında ziynet eşyalarına yönelik bir anlaşma veya bu konuda yerel bir adet olup olmadığı etraflıca sorulup maddi olaylara dayalı olarak açıklattırılması, tanık beyanlarının çelişmesi halinde gerektiğinde yüzleştirme yapılmak suretiyle çelişkinin giderilmeye çalışılması, tüm deliller birlikte değerlendirilerek, kadına özgü olan ziynet eşyalarının kişisel mal olmadığına davalı koca tarafından, kadına özgü olmayan ziynet eşyalarının ise kadının kişisel malı olduğunun davacı tarafından güçlü ve inandırıcı delillerle ispatlanması halinde sonucuna göre, aksi halde kadına özgü olmayan ziynet eşyalarının eşlerin paylı mülkiyetinde kabul kabul edilerek karar verilmesi olmalıdır. Mahkemece eksik inceleme ve araştırma ile hüküm kurulması doğru olmamıştır..."

Halihazırda uygulamada en son tarihli HGK 13.04.2021 T. 2017/1038 E. 2021/458 K. Sayılı Kararı uyarınca düğünde takılan ziynet ve paralar; kadına da erkeğe de takılmış olsa, kadına özgü ziynet niteliğinde olsa da olmasa da, kim tarafından takılmış olursa olsun aksi kanıtlanmadığı sürece kadına bağışlanmış, kadının «kişisel malı» olarak kabul edilmektedir. Bu fiili karinedir.

Bu tespitten sonra kısaca aynı kararda yer alan "bu konuda yerel bir âdet bulunmadıkça" söylemini irdelemek gerekirse, yine kararda yerel âdetin "Yargıtay'ın yerleşik uygulamasına yansıyan yaygın örf ve adet karşısında daha köklü bir âdet" olmasının

arandığı, bu şekildeki bir iddianın ispatında soyut tanık beyanının yeterli olmayacağı görüşünde olduğu anlaşılmaktadır.

Yargıtay HGK, 13.04.2021 tarihli ve 2017/1038 E., 2021/458 K. Sayılı Kararı:

22. İspat külfetinin hangi tarafta olduğu hususunun, yukarıda bahsedilen hukuki düzenleme çerçevesinde çözümlenmesi gerekmektedir. Davalı genel kuralın aksine örf ve adetleri bulunduğunu iddia ettiğine göre bunu ispat külfeti kendisine düşmektedir. Davalı ispat amacıyla muhtar olan tanık ...'ı dinletmiş; tanık iddia edilenden farklı olarak "bizim adetlerimiz düğünde takılan takılar, kıza takıldıysa kızın, oğlana takıldıysa oğlanın olur" şeklinde ifade vermiş; mahkemece tanığın beyanı esas alınarak hüküm kurulmuştur.

23. Hemen belirtmek gerekir ki, düğünde takılan takıların erkeğe ait olduğu yönünde örf ve adetleri bulunduğunu belirten davalının, dinlettiği tanığın beyanı ve Yargıtay'ın yerleşik uygulamasına yansıyan yaygın örf ve adet karşısında daha köklü bir adet varlığını ispatlayamadığı açıktır. Bu durumda genel kuraldan ayrılmasını gerektirecek bir durum söz konusu değildir...

26. Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında, düğünde takılan takıların düğün masraflarına katkı mahiyetinde olduğu ve kime takıldıysa ona hediye verilmesi gayesi güdüldüğü, takılan tüm ziynet eşyasının kadına bağışlanmasının amaçlanamayacağı görüşü ileri sürülmüş ise de, bu görüş Kurul çoğunluğunca benimsenmemiştir."

B. ZİYNET EŞYASI DAVASINDA TALEP, HÜKÜM VE UYGULAMA SORUNLARI

Ziynet eşyaları ile ilgili davalarda genel olarak netice-i talep kısmında "ziynet eşyalarının aynen iadesi, aynen iade mümkün olmadığı takdirde ... bedelinin dava tarihinden itibaren yasal faizi ile davalıdan tahsiline" şeklinde belirtilerek davalar açılmaktadır.

Ancak ülke ekonomisinin geldiği nokta, ziynet eşyalarının değerinde dava tarihleri sonrasında fahiş artış, son yıllarda dünya genelinde yaşanan pandemi neticesi yargılamaların olağan süreçten daha fazla uzaması, boşanmayla birlikte açılan ve tefrik edilmeyen davaların, boşanmaya ilişkin hükmün İstinaf ve Yargıtay aşamalarını beklemesi hak sahibinin büyük mağduriyetine yol açmaktadır.

Yukarıda belirtildiği şekilde terditli şekilde talep edilen bir davada ziynet eşyalarına ilişkin kararın icra takibine konu edilmesi sırasında, hüküm terditli

verildiğinden, borçlu/davalı açısından terditli hükmün bir kısmını (özellikle dava tarihi değerini parasal değer olarak ödemek) yerine getirmek onu borçtan kurtaracaktır. Ancak aynen iade talebine kavuşamayan davacının burada büyük mağduriyeti doğacaktır.

Ziynet eşyalarına ilişkin davalarda aynen iade, aynen iade mümkün değilse "güncel değer", "fiili ödeme tarihi değeri" "infaz tarihi değeri" talepleri Bölge Adliye Mahkemelerince ya da Yargıtay tarafından nasıl değerlendirilmektedir, birkaç karar üzerinden inceleyelim:

Konya Bölge Adliye Mahkemesi 2021/1740 E.,2021/1993 K. Sayılı kararında :

"...İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ:

Mahkemece yapılan yargılama neticesinde; Davanın KISMEN KABULÜ ile;

1- Dava tarihi olan 19/10/2018 tarihi itibarıyla tespit edilen değeri 23.320,00 TL olan 22 ayar 110 gram altının öncelikle davacıya AYNEN İADESİNE, aynen iade mümkün olmadığı takdirde fiili ödeme tarihindeki rayiç bedelinin 50,00 TL'si için dava tarihi olan 19/10/2018 tarihinden, kalan miktar için ıslah tarihi olan 16/03/2021 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılardan müşterek ve müteselsilen tahsili ile davacıya ödenmesine, davacının 1 adet yüzük, 1 adet saat ve 1 adet küpeye ilişkin talebinin REDDİNE,

.....

İLERİ SÜRÜLEN İSTİNAF SEBEPLERİ:

Davacı vekili yasal süresi içerisinde verdiği istinaf dilekçesinde özetle; Yüzük, küpe ve saat yönünden ret kararı verilmesinin hatalı olduğunu, davacı lehine vekalet ücretinin eksik hesaplandığını, 22 ayar 110 gram altının gerekçeli kararın yazıldığı tarihteki kur değerinden vekalet ücretine hükmedilmesi gerektiğini ya da bu kabul görmez ise ıslah dilekçesindeki bedel üzerinden vekalet ücretine hükmedilmesi gerektiğini, her iki davalı için ayrı ayrı vekalet ücretine hükmedilmesinin hatalı olduğunu belirterek İlk Derece Mahkemesi kararını istinaf etmiştir.

Davalılar vekili yasal süresi içerisinde verdiği istinaf dilekçesinde özetle; Boşanma kesinleşmeden muaccel hale gelmeyen mehir için talepte bulunulamayacağını, mehir karşılığı olarak davacıya arsa verildiğini, mehir senedinin zorla imzalandığını, davalı Veli'nin senedi kefil olarak imzaladığını, eşinin rızası olmadığı için de kefil sıfatı ile sorumluluğunun olmayacağını, mehir senedindeki altınların alınarak

davacıya teslim edildiğini, bu nedenle davalı Veli'nin sorumluluğunun kalmadığını, ev eşyalarının davacıda olduğunu, davanın kabulü ile aynen iadeye karar verilmesinin de hatalı olduğunu belirterek İlk Derece Mahkemesi kararını istinaf etmişlerdir.

DELİLLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ ve HUKUKİ SEBEPLER :

Davacı tarafından, senetteki altınların davalılar tarafından alındığı ve davalı ...'nin kardeşi Mustafa'nın düğün masrafları için harcandığının iddia edildiği, dinlenen davacı tanıklarının altınların davalı....'nin kardeşi'nin düğünü için davalılar tarafından alındığını bizzat davalıden duydukları, dolayısıyla mehirdeki 110 gram altın yönünden davanın kabulüne karar verilmesinde isabetsizlik olmadığı, tanık Yasemin'in beyanı ile davacının talep ettiği yüzük, küpe ve saatin halen davacıda olduğu anlaşılma ile bunlar yönünden de ret kararı verilmesinde isabetsizlik olmadığı anlaşılma ile tarafların ziynet eşyalarına yönelik istinaflarının reddine karar verilmiştir.

.....

Mehir senedinin mehr-i müeccel olmadığı, dolayısıyla boşanmanın kesinleşmesine gerek olmadığı, mehrin zorla imzalandığı yönündeki iddianın dinlenebilir olmadığı, davalı'nin senedi mehri veren sıfatı ile imzaladığı, kefil sıfatının olmadığı anlaşılma ile davalıların bu yöndeki istinaflarının reddine karar verilmiştir.

Dava tarihinde 23.320,00 TL olan 110 gram altının fiili ödeme tarihindeki bedeli üzerinden karar verilmiş ise de; ilk derece mahkemesince 110 gram altının dava tarihindeki değeri itibarıyla davacı lehine vekalet ücretine hükmedilmesinin hatalı olduğu, zira aynen iade talebi bulunan davacı tarafın ıslah tarihindeki altın kuru üzerinden davayı ıslah ettiği ve ıslahla harcını ikmal etmekle, harçlandırılan ve kabul edilen dava değeri olan toplam 53.650TL üzerinden vekalet ücretine hükmedilmesi gerektiği, davalıların dava arkadaşı olup her bir davalı hakkındaki ret sebeplerinin de aynı olduğu, bu nedenle her bir davalı için ayrı ayrı vekalet ücreti hükmedilmesinin de hatalı olduğu, reddedilen 150,00TL eşya alacağı ve 3.240TL altın alacağı toplamı itibarıyla reddedilen dava değerini geçmemek üzere AAÜT 13/2 maddesi gereğince davalılar yararına tek vekalet ücreti hükmedilmesi gerektiği anlaşılma ile, davacı vekilinin bu yöndeki istinaf talebinin kabulüne karar verilmiştir.

HMK 355 maddesi gereğince kamu düzenini ilgilendiren hususlarda mahkemenin taraflarca

istinafa konu edilmese bile resen inceleme yapabileceği, bu kapsamda yapılan değerlendirme de; eşya alacağı ve karar tarihindeki altın kur değeri üzerinden harç tahsiline karar verilmiş ve aşağıdaki hüküm tesis edilmiştir.

HÜKÜM : Yukarıda açıklanan nedenlerle,

A-Tarafların ziynet eşyalarına yönelik istinaflarının reddine..."

Bu kararda Konya BAM 2.Hukuk Dairesi, İlk derece mahkemesinin aynen iade, aynen iade mümkün olmadığı takdirde fiili ödeme tarihindeki değere ilişkin kararını onamıştır.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 2022/724 E., 2022/7543 K:sayı 27.09.2022 tarihli kararında :

"Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda bölge adliye mahkemesi hukuk dairesince verilen, yukarıda tarihi ve numarası gösterilen hüküm davacı tarafından ziynetlerin infaz tarihindeki bedeline hükmedilmemesi yönünden: davalılar tarafından ise hükmün tamamı yönünden temyiz edilerek, temyiz incelemesinin duruşmalı olarak yapılması istenilmekle; duruşma için belirlenen 20.00.2022 günü duruşmalı temyiz eden davacı Ayşe Yürekli vekili Av. Suat Öztürk geldi. Karşı taraf temyiz eden davalılar ile vekilleri gelmedi. Gelenin konuşması dinlendikten sonra işin incelenerek karara bağlanması için duruşmadan sonraya bırakılması uygun görüldü. Bugün dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği görüşülüp düşünüldü:

I- Davalıların temyiz itirazlarının incelenmesinde:

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuna uygun sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir yanlışlık görülmemesine göre, yerinde bulunmayan temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun olan hükmün onanmasına karar verilmesi gerekmiştir.

2- Davacının temyiz itirazlarının incelenmesine gelince:

Davacının talebi davaya konu ziynet eşyalarının aynen iadesi, olmadığı takdirde infaz tarihindeki bedelinin tahsiline ilişkin olup, aynen iadeye karar verildiğinde aynen iadenin mümkün olmaması halinde İİK m. 24 gereğince işlem yapılacağına tabii bulunmasına ve bu nedenle terditli olan ikinci talepte davacının hukuki yararının bulunmaması nedeniyle davacının aynen iade talebi gözetilerek ziynet eşyalarının aynen iadesine karar verilmesi ile yetinilmesi gerekirken mahkemece. HMK m. 26 gözetilmeksizin talebin dışına çıkılarak dava tarihindeki bedele hükmedilmesi doğru görülmemiş,

kararın bu nedenle bozulmasına karar verilmesi gerekmiştir.”

Bu kararda ilk derece ve bölge adliye mahkemesinin kararı davacı tarafından infaz tarihindeki bedele hükmedilmemesi yönünden temyiz edilmiş, temyiz itirazı incelenerek aynen iadeye karar verildiğinde aynen iadenin mümkün olmaması halinde İİK m. 24 gereğince işlem yapılacağına tabii bulunmasına ve bu nedenle terditli olan ikinci talepte davacının hukuki yararının bulunmaması nedeniyle davacının aynen iade talebi gözetilerek ziynet eşyalarının aynen iadesine karar verilmesi ile yetinilmesi gerektiğinin açıklandığı, mahkemece HMK m. 26 gözetilmeksizin talebin dışına çıkılarak dava tarihindeki bedele hükmedilmesinin bozma sebebi yapıldığı görülmektedir.

Yargıtay 2.Hukuk Dairesi 2022/2996 E., 2022/3975 K:sayılı 26.04.2022 tarihli kararında:

“Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda bölge adliye mahkemesi hukuk dairesince verilen, yukarıda tarihi ve numarası gösterilen hüküm davacı kadın tarafından ziynet alacağı davasında ziynetlerin değerlerinin fiili teslim tarihine göre belirlenmemesi yönünden: davalı erkek tarafından ise kusur belirlemesi, nafakalar, tazminatlar, velayet ve ziynet alacağının kabulü yönünden temyiz edilmekle, evrak okunup gereği görüşülüp düşünüldü:

1-Davalı erkeğin temyiz itirazlarının incelenmesinde;

a-Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuna uygun sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir yanlışlık görülmemesine göre, davalı erkeğin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yersizdir.

.....

2- Davacı kadının temyiz itirazlarının incelenmesine gelince;

Davacı kadın dava dilekçesinde belirttiği ziynetlerin rızası olmadan davalı tarafından bozduğunu, ziynetlerin aynen iadesini mümkün olmadığı takdirde teslim tarihindeki bedellerinin yasal faizi ile davalıdan tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiş, mahkemece yapılan yargılama sonrasında; davanın kısmen kabulü ile kararda belirtilen ziynetlerin aynen mevcut olmadığı takdirde bedelleri toplamı olan 91.570.00TL'nin davalıdan alınarak davacıya verilmesine, alacağına dava tarihi olan 25.04.2017 tarihinden itibaren yasal faiz yürütülmesine karar verilmiş, kararın ziynetler yönünden de taraflarca istinaf edilmesi üzerine bölge adliye

mahkemesince tarafların istinaf başvurularının ayrı ayrı esastan reddine karar verilmiş ve taraflarca yukarıda belirtildiği şekilde temyiz edilmiştir, Yapılan soruşturma ve toplanan delilere göre, davacı tarafından ziynetlerin aynen iadesi, aynen iade mümkün olmadığı takdirde teslim tarihindeki bedellerinin davalıdan tahsiline karar verilmesi talep edilmiş olup, dava tarihindeki bedellerin tahsiline ilişkin bir talebi bulunmamaktadır. Fiilen ödeme günündeki bedelin tahsiline şeklinde infazda tereddüt oluşturacak bir hüküm kurulamayacağına göre mahkemece bu talebin reddine, kabul edilen ziynetlerin aynen iadesine karar verilmesi ve aynen iadesine karar verilen ziynetlerin açıklanan değerlerinin harca esas değer olduğu ve infaz aşamasında dikkate alınamayacağı da gözetilerek aynen iade kararı ile yetinilmesi gerekirken, talep dışına çıkılarak dava tarihindeki bedelin tahsiline şeklinde karar verilmesi doğru görülmemiş ve bozmayı gerektirmiştir.”

Bu kararda; bölge adliye mahkemesinin kararı davacı tarafından ziynetlerin değerlerinin fiili teslim tarihine göre belirlenmemesi yönünden temyiz edilmiş, temyiz itirazı incelenerek, davacının dava tarihindeki bedellerin tahsiline ilişkin bir talebi olmadığı, fiilen ödeme günündeki bedelin tahsiline şeklinde infazda tereddüt oluşturacak bir hüküm kurulamayacağına göre mahkemece bu talebin reddi gerektiği, kabul edilen ziynetlerin aynen iadesine karar verilmesi ve aynen iadesine karar verilen ziynetlerin açıklanan değerlerinin harca esas değer olduğu ve infaz aşamasında dikkate alınamayacağına gözetilmesi, sadece aynen iade kararı ile yetinilmesi gerektiği belirtilmiştir. Yargıtay'ın işbu kararı uyarınca “fiilen ödeme günündeki bedelin tahsili” talepleri infazda tereddüt oluşturur nitelikte olup buna göre “ziynetlerin fiili ödeme günündeki bedelinin tahsili” şeklinde hüküm kurulamayacağı da anlaşılmaktadır.

Ziynet eşyalarına ilişkin mahkeme ilamlarının infazında izlenecek yol ile ilgili ise aşağıda paylaşılan 15.06.2021 tarihli Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararı oldukça detaylı bir şekilde konuyu incelemiştir.

Yargıtay HGK, 15.06.2021 tarihli ve 20178-1678 E., 2021/757 K. Sayılı Kararı:

“.....Mahkeme Kararı:

8. İzmir 9. İcra (Hukuk) Mahkemesinin 23.05.2013 tarihli ve 2013/112 E.. 2013/342 K. sayılı kararı ile; taraftar arasındaki ihtilafın takibe dayanak ilamın hüküm fıkrasında aynen teslimine karar verilen ziynet eşyaları ve altınların değeri olarak gösterilen miktarların İİK'nın 24. maddesinde yazılı bulunan

“menkul malın değeri ilamda yazılı olmadığı” düzenlemesine göre takip konusu malın değerinin ilamda yazılı olup olmadığı, ilamın gerekçe kısmında ‘ziynet eşyalarının BK 83. maddesi uyarınca misli eşya olduğundan ve bunların aynen iadesi İİK 24. maddesi uyarınca mümkün olmaması halinde rayiç bedellerinin icra müdürlüğüne tahsili mümkün bulunduğu’ belirtildiği, kaldı ki kararın temyizi üzerine Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 2011/18581 E., 2012/26914 K. sayılı kararında da “...özellikle ziynet eşyası talebi ile ilgili olarak talep gibi sadece aynen iadeye karar verilip, bedele hükmedilmediğinin anlaşılmasına göre gerekçesi ile davacı-davalı kocanın tüm davalı- davacı kadının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz ve itirazları yersiz olduğu’ belirtildiğinden ilamın gerekçe ve hüküm fıkrası birlikte değerlendirildiğinde ilamda malların değerinin yazılı olmadığı anlaşıldığı, borçlu vekilinin ilamda yazılı miktarları ve fer’ilerini dosyaya yatırdığından dosyanın infaz edildiği yönündeki iddialarının ve şikâyetinin yerinde olmadığı, ilamda aynen iadesine karar verilen kemer, kolluk v.d taşınırın ikinci el olarak kuyumcu ve sarraflarda satışı ve dolayısıyla alacaklı tarafça buradan ikinci el olarak temini söz konusu olamayacağından İzmir Kuyumcular Odasından borçlu tarafın malın kendisinde olmadığını bildirildiği 29.01.2013 tarihindeki alış tutarı olarak bildirilen miktarların esas alınması gerektiği, ancak çeyrek, yarım ve cumhuriyet altınlarının yeni tarih ile bir önceki ve ondan önceki yıllar arasında fiyat farkı olduğundan 2007 yılı olanların değerinin odadan sorularak bu değer nazara alınmak suretiyle hesaplama yapılarak, yatırılan miktarda eksiklik bulunması hâlinde alacaklı vekilinin haciz talebinin kabulü ile işlemler yapılması gerektiği gerekçesi ile asıl dosya yönünden şikâyetçi alacaklı Damla D.’nin talebinin kısmen kabulüne, icra dairesince 500 gr ağırlığında 22 ayar 1 adet kemer, 60 gr ayarında 22 ayar 1 adet kolluk, beheri 15 gr ağırlığında 8 adet burma bilezik, beheri 13 gr ağırlığında 22 ayar 61 adet bilezik, 20 gr ağırlığında 14 ayar 6 adet setin değerinin İzmir Kuyumcular Odasının 29.01.2013 tarihindeki alış tutarı olarak bildirilen miktarın esas alınması ve 2007 yılına ait 18 adet çeyrek altın, 18 adet yarım altın, 21 adet cumhuriyet altının İzmir Kuyumcular Odasından 29.01.2013 tarihindeki alış tutarının sorulup, yatırılan miktarda nazara alınmak suretiyle dosya hesabı yapılarak eksiklik bulunması hâlinde alacaklı vekilinin haciz talebinin kabulü ile işlemler yapılmasına, fazlaya ilişkin talebin reddine, birleşen dosya yönünden şikâyetçi borçlu Engin D.’nin talebinin reddine karar verilmiştir.

Özel Daire Bozma Kararı:

9. Mahkemenin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde borçlu vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

10. Yargıtay 8. Hukuk Dairesince 09.07.2014 tarihli ve 2014/13463 E., 2014/14610 K. sayılı karar ile;

“...İİK'nun 24. maddesi “bir taşınırın teslimine dair olan ilam icra dairesine verince icra memuru bir icra emri tebliği suretiyle borçluya yedi gün içinde o şeyin teslimini emreder, icra emrinde; alacaklı ve borçlunun ve varsa mümessillerinin adları ve soyadları ile şöret ve yerleşim yerleri hükmü veren mahkemenin ismi ve lükmolunan şeyin neden ibaret olduğu, ilamın tarih ve numarası ve icra mahkemesinden veya istinaf veya temyiz yahut iadei muhakeme yolu ile ait olduğu mahkemeden icranın geri bırakılması hakkında bir karar getirilmedikçe cebri icraya devam olunacağı yazılır. Borçlu, bu emri hiç tutmaz veya eksik bırakır ve hükmolunan taşınır veya misli yedinde bulunursa elinden zorla alınıp alacaklıya verilir. Yedinde bulunmazsa ilamda yazılı değeri alınır. Vermezse ayrıca icra emri tebliğine hacet kalmaksızın haciz yoluyla tahsil olunur. Taşınır malın değeri, ilamda yazılı olmadığı veya ihtilafli bulunduğu takdirde, icra memuru tarafından haczin yapıldığı tarihte rayice göre takdir olunur. Hükmolunan taşınırın değeri, borsa veya ticaret odalarından, olmayan yerlerde icra memuru tarafından seçilecek bilirkişiden sorulup alınacak cevaba göre tayin edilir. İlgililerin bu hususta icra mahkemesine şikâyet hakları vardı...” taşımaktadır.

Alacaklı vekili İcra Mahkemesi’ne başvurusunda, takibe konu Bakırköy 9. Aile Mahkemesi 2009/4.5-2011/5.9 sayılı kararı ile ziynet eşyalarının davalı Engin’den aynen alınarak müvekkiline teslimine karar verildiğini, icra emrinde talep edilen alacağa karşılık icra dosyasına borçlu tarafından ödemeler yapıldığını, aynen teslimin mümkün olmadığı anlaşılma ile İİK’nun 24. maddesi gereğince değer takdiri ile belirlenen değerlerden hesaplama yapılması ve bakiye miktar için haciz taleplerinin İcra Müdürlüğü’nün 20.02.2013 tarihli kararı ile reddedildiğini, haciz taleplerinin reddine ilişkin kararın kaldırılmasına, dosyahesabının 29.01.2013 tarihi itibarıyla altın alış fiyat ve tutarları dikkate alınarak hesaplanmasına karar verilmesini talep etmiştir.

Birleşen 2013/143 Esas sayılı dosya ile takip borçlusu vekili tarafından İİK’nun 24. maddesi uyarınca ilamda yazılı değerlerin tüm ferileri ile icra dosyasına yatırıldığından bahisle İcra Müdürlüğü’nün

20.02.2013 tarihli kararının kaldırılmasının talep edildiği görülmüştür.

Takibe konu ilamda ziynet eşyalarına ilişkin değerler belirlenmiştir. Mahkemece asıl dava yönünden alacaklının talebinin reddine karar verilerek uyuşmazlığın çözümünde bu değerlerin esas alınması gerektiği ve buna göre hüküm kurulması, birleşen dosya yönünden ise kabul edilen bu kural doğrultusunda yapıldığı iddia edilen ödemeler değerlendirilerek gerektiğinde bilirkişi incelemesi ile sonuca gidilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması isabetsizdir..." gerekçesi ile karar bozulmuştur.

Direnme Kararı:

11. İzmir 9. İcra (Hukuk) Mahkemesinin 17.09.2015 tarihli ve 2015/506 E., 2015/700 K. sayılı kararı ile; takibe dayanak ilamın gerekçe kısmında "...ziynet eşyalarının BK 83 maddesi uyarınca misli eşya olduğundan ve bunların aynen iadesinin İİK 24. maddesi uyarınca mümkün olmaması halinde rayiç bedellerinin icra müdürlüğünce tahsili mümkün bulunduğu aynen iade talebinin kabulü ile karşı davalıdan alınmasına..." karar verildiği, karşı davacı kadın tarafından aynen iadesine karar verilen ziynetlerin bedellerinin hüküm fıkrasında gösterilmemesi gerektiği yönünden yapılan temyiz başvurusunun Yargıtay 2. Hukuk Dairesince "talep gibi sadece aynen iadeye karar verilip bedele hükmedilmediğinin anlaşılması üzerine temyiz isteminin reddine" karar verildiği, Aile Mahkemesinin gerekçesi ve hüküm ile Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin kararı birlikte değerlendirildiğinde ziynet eşyalarının değerlerinin hükümde belirtilmesinin İİK'nın 24. maddesine göre menkul malindeğerinin ilamda yazılı olduğu şeklinde nitelendirilemeyeceği gerekçesiyle direnme kararı verilmiştir.

Direnme Kararının Temyizi:

12. Direnme kararı süresi içinde borçlu vekili tarafından temyiz edilmiştir,

II. UYUŞMAZLIK

13. Direnme yolu ile Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; İİK'nın 24. maddesindeki "taşınır malın değeri ilamda yazılı olmadığı" düzenlemesine göre takip konusu ilamda ziynet eşyalarına ilişkin değerlerin yazılı olup olmadığı noktasında toplanmaktadır.

14. Alacaklının ilamlı icra takibi yapılabilmesi için elinde bir mahkeme ilamı ya da kanunların bu kuvvete sahip kıldığı bir belgenin bulunması gerekir. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu

(HMK)'nin 294. maddesinin 1. fıkrası "Mahkeme usule veya esasa ilişkin bir nihai kararla davayı sona erdirir. Yargılama sonunda uyuşmazlığın esası hakkında verilen nihai karar, hükümdür" şeklinde, aynı Kanunun 301. maddesi ise "Hüküm yazılıp imza edildikten ve mahkeme mührü ile mühürlendikten sonra, nüshaları yazı işleri müdürü tarafından taraflardan her birine makbuz karşılığında verilir ve bir nüshası da gecikmeksizin diğer tarafa tebliğ edilir. Hükümün bir nüshası da dosyasında saklanır. Taraflardan her birine verilen hüküm nüshası ilamdır..." şeklinde düzenlenmiştir. Buna göre, kısaca ilam; mahkeme kararının iki taraftan her birine verilen mühürlü örnekleri olarak tanımlanabilir. Ayrıca, İİK'nın 38. maddesinde, gerçekte ilam olmadıkları hâlde yasa gereği "ilam mahiyetini haiz belgeler" sayılmış; bazı özel kanunlarda da ilgili buldukları konuda birtakım belgelerin ilam niteliğinde olduğu kabul edilmiştir.

15. Para ve teminattan başka alacaklar hakkında icra takibi yapabilmek için alacağın ilk önce bir mahkeme ilamı ile hüküm altına alınmış olması gerekir. Konusu paradan ve teminattan başka bir şey olan alacaklar çeşitlidir; taşınır teslimi, gayrimenkulün tahliye ve teslimi, bir şey yapılması gibi.

16. Taşınır teslimi İİK'nın 24. maddesinde düzenlenmiştir. Taşınır tesliminden maksat, taşınır bir malın bir kişiden (borçludan, davalıdan) alınarak diğer bir kişiye (alacaklı, davacıya) verilmesine ilişkin ilamların icrasıdır (Kuru, B.: İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, Ankara 2013, s. 959).

17. Takip talebini (ve ilamı) alan icra dairesi, bir icra emri düzenleyerek bunu borçluya gönderir. Burada (2) örnek nolu icra emri düzenlenir. Bundan başka, alacaklı isterse, taşınır teslimi hakkındaki ilamda hükmedilen yargılama gideri ve vekâlet ücreti için, borçluya ayrıca (4-5) örnek icra emri gönderilir. (2) örnek icra emrini alan borçlu, (yedi gün içinde veya daha sonra) taşınır malı icra dairesine teslim ederse, icra dairesi de bu taşınır malı alacaklıya teslim eder ve bununla icra takibi sonuçlanır (Kuru, s. 959-960).

18. İcra emrini alan borçlu, yedi gün içinde taşınır malı teslim etmez (veya noksan teslim eder) ve (Yargıtaydan, icra mahkemesinden veya yargılamanın iadesi yoluna başvurmuş ise yargılamanın iadesi davasına bakan mahkemeden verilmiş) bir icranın geri bırakılması kararı da gösteremezse, alacaklının talebi ile ilamda yazılı olan taşınır mal, icra dairesi tarafından borçludan zorla alınarak alacaklıya teslim edilir. Burada, iki ihtimal ile karşılaşılır;

(i) Taşınır mal borçlunun elinde (yedinde) ise,

ilamda yazılı olan taşınır mal (veya misli), icra dairesi tarafından borçludan zorla alınıp alacaklıya teslim edilir (m. 24/3).

(ii) Taşınır mal borçlunun elinde değil ise, ilamda yazılı olan taşınır mal (veya misli) borçlunun elinde (yedinde) bulunamazsa, bu hâlde borçlu artık aynen ifaya zorlanamaz. Taşınır mal (teslim) borcu, kanundan ötürü, para borcuna dönüşür; yani, borçlu, malın bedelini (değerini) para borcu olarak (alacaklıya) ödemek zorundadır (m. 24/4). Bu hâlde de iki ihtimal ortaya çıkabilir:

I- Teslimine hükmolunan taşınır malın değeri ilamda yazılı ise, borçlu, elinde bulunmayan taşınır malın ilamda yazılı olan bu değerini para olarak ödemek zorundadır (m. 24/4- c. I ve 2). Bu durum, alacaklının (davacının) "taşınır malın aynen teslimi, bulunamazsa bedelinin tahsili" talebiyle bir terditli dava açmış olması ve mahkemenin de (hüküm fıkrasında) "taşınır malın aynen teslimine, bulunamazsa bedeli olan şu kadar liranın ödenmesine" şeklinde terditli hüküm vermiş olması hâlinde söz konusu olabilir.

Millet Meclisi Adalet Komisyonu gerekçesinde; "Bundan başka, Komisyonumuzda "ilâmda yazılı değer" tâbirinden ne anlaşılması gerektiği konusu müzakere edilmiş, bunun hüküm fıkrasında sarahaten belirtilmiş olan değer demek olduğu neticesine varılmıştır. Şu hâlde, hüküm fıkrasında "borçlunun elinde bulunan falan taşınır malın teslimine, bulunamazsa bedeli olan şu kadar liranın ödenmesine" şeklinde bir sarahat yoksa, malın değeri ilâmda yazılı sayılmayacaktır. Bilhassa, davacının mahkemenin görevine ve alınacak harca esas olmak üzere dava dilekçesinde göstermiş olduğu değer ayrıca mahkemece takdir olunup hüküm fıkrasına alınmamışsa, malın değeri ilâmda yazılı sayılmayacak, bu halde (traflar malın değerinde anlaşamazlarsa) icra memuru malın değerini takip (şimdi: haczin yapıldığı) tarihindeki rayice göre takdir edecektir" şeklinde belirtilmiştir.

II- Teslimine hükmolunan taşınır malın değeri ilamda yazılı değilse; alacaklı (davacı), dava dilekçesinde (talep sonucunda) yalnız taşınır malın teslimine karar verilmesini istemiş (bulunamazsa, bedelinin tahsili talebi ile terditli dava açmamış) ise, mahkeme, yalnız taşınır malın teslimine karar verebilir, bulunamazsa bedelinin tahsiline de (yani terditli hüküm) veremez. (6100 sayılı HMK m. 26). Terditli dava açılmamış olması nedeniyle, ilamda yalnız taşınır malın teslimine karar verilmiş olması hâlinde, malın değeri mahkemenin görevi ve harç (ve vekâlet ücreti) hesaplanması için ilamda gösterilmiş olsa bile, taşınır malın değeri (İİK m. 24/4 anlamında) ilamda

yazılı sayılamaz. Buna göre, teslimine hükmolunan malın değeri ilamda (hüküm fıkrasında) yazılı değilse, bakılır; eğer alacaklı ile borçlu taşınır malın değeri üzerinde anlaşılarsa, borçlu, bu anlaşılan miktar parayı ödemek suretiyle (teslim) borcundan kurtulur. Eğer, alacaklı ile borçlu taşınır malın (ilamda yazılı olmayan) değeri üzerinde bir anlaşmaya varamazlarsa, yani bu değer ihtilaflı ise, o zaman taşınır malın değeri icra müdürü tarafından takdir olunur. İcra müdürü, taşınır malın değerini haczin yapıldığı tarihteki rayice göre takdir eder (m. 24/5, c. 3). İcra müdürü, taşınır malın değerini takdir ederken, malın değerini borsa veya ticaret odalarından, bu kuruluşların bulunmadığı yerlerde, kendisi tarafından seçilecek bilirkişiden sorar ve alacağı cevaba göre taşınır malın değerini belirler (m. 24/5) ve bu bedeli bir muhtıra ile borçludan ister. İlgililerin (özellikle alacaklı ve borçlunun) icra müdürünün değer takdirine ve muhtıra tebliğine karşı icra mahkemesine şikâyet hakları vardır (m. 24/4) (Kuru, s. 960-962).

19. İlamda yazılı olan taşınır mal (veya misli) borçlunun elinde bulunamazsa, taşınır mal (teslim) borcu para borcuna dönüşür ve borçlu taşınır malın yukardaki esaslara göre tespit edilen değerini borçlanmış sayılır. Borçlu bu parayı icra dairesine ödemekle yükümlüdür. Borçlu bu parayı rızası ile ödemezse, ayrıca bir hükme ve icra emrine gerek kalmaksızın borçlunun bu borcu karşılama yetecek miktarda malı haczedilir; bu mallar satılarak bedelinden alacaklı tatmin edilir (m. 24/4). İİK'nın 24. maddesinin 4. fıkrasının 2. cümlesinde "ayrıca icra emri tebliğine (ve dolayısıyla hükme) hacet kalmaksızın" denildiğinden, m. 24/4. hükmüne göre malın bedelini (doğrudan doğruya) talep etme hak ve yetkisi bulunan alacaklının, taşınır malın değeri için borçluya karşı alacak davası açmakta hukukî yararı yoktur (Kuru, s. 962).

20. Bu açıklamalar ışığında somut olayın incelenmesinde; alacaklı Damla D. vekili tarafından borçlu Engin D. aleyhine başlatılan ilamlı icra takibine dayanak Bakırköy 9. Aile Mahkemesinin 15.06.2011 tarihli ve 2009/4.5 E., 2011/5.9 K. sayılı ilamında; "...c) Karşı davacının ziynet eşyalarına ilişkin talebinin kabulü ile

21.000 TL değerinde 500 gr ağırlığında 22 ayar 1 adet kemer

2.520 TL değerinde 60 gr ağırlığında 22 ayar bir adet kolluk

Toplam 5.040 TL değerinde ve beheri 15 gr ağırlığında 22 ayar 8 adet burma bilezik Toplam

değeri 33.306 TL ve beheri 13 gr ağırlığında 22 ayar 61 adet bilezik 3.216 TL değerinde ve 20 gr ağırlığında 14 ayar 6 adet set 1.323 TL değerinde 18 adet çeyrek altın

2.646 TL değerinde 18 adet yarım altın ve 6.174 TL değerinde 21 adet cumhuriyet altınının karşı davalı Engin'den aynen alınarak karşı davacıya verilmesine karar verildiği, alacaklının takip talebi üzerine düzenlenen (2) örnek nolu icra emrinin ve ilamda hükmedilen yargılama giderleri için düzenlenen (4-5) örnek nolu icra emrinin borçlu vekiline 22.01.2013 tarihinde tebliğ edildiği, borçlu vekilinin icra dairesine verdiği 29.01.2013 tarihli dilekçesinde (2) örnek nolu icra emrinde belirtilen taşınır malların müvekkilin elinde bulunmadığından taşınırın ilamda yazılı değerleri ile bu değer üzerinden hesaplanan avukatlık ücreti, tahsil harcı ve icra giderlerinin 81.603 TL hesaplanarak bu miktarın icra dairesinin hesabına yatırıldığını, (4-5) örnek nolu icra emrinde belirtilen miktarın da icra dairesinin hesabına yatırıldığını belirterek dosya borcu kapandığından dosyanın infazen işleminden kaldırılmasını talep ettiği, icra dairesinin 15.02.2013 tarihli işleminde teslimi talep edilen taşınırın mevcut olmadığı borçlu vekilince beyan edildiğinden alacaklı vekilince de kabul edilmekle dosyaya yatan altın bedelinin alacaklı vekiline ödenmesine, 22 ayar altın toplam rakamı 1.473 gr olup, yatan bedel karşılamadığından ödemenin yapılmasına, Sarraflar Odasına ödeme tarihi itibarı ile ve cevap verilen gün tarihi itibarı ile hacze esas olmak üzere rayiç fiyatlarının sorulmasına karar verildiği, icra dairesince İİK'nın 24. maddesi gereğince yapılacak işlem için takibe konu taşınırın 29.01.2013 ve 18.02.2013 tarihleri itibarıyla rayiç alış ve satış bedellerinin bildirilmesi için 18.02.2013 tarihinde yazılan müzekkereye karşı verilen İzmir Kuyumcular Odası Başkanlığının 19.02.2013 tarihli cevabında ziynetlerin 29.01.2013 ve 18.02.2013 tarihi itibarıyla alış ve satış değerlerinin liste hâlinde bildirildiği, alacaklı vekilinin 20.02.2013 tarihinde icra dairesine başvurarak; liste hâlinde bildirilen değerlerden borçlu vekilinin beyan dilekçesi ve kısmi ödeme tarihi olan 29.01.2013 tarihi ve alış tutarı dikkate alınarak toplam 166.851,00 TL'nin dikkate alınmasını ve dosya hesabının buna göre yapılmasını, borçlu tarafça yatırılan miktarın TBK'nın 100. maddesi gereğince mahsup edilerek kalan alacak miktarı için haciz yapılmasını talep ettiği, icra müdürünün şikâyete konu 20.02.2013 tarihli işleminde; '...Borçlu vekilinin 29.01.2013 tarihli infaz talepli dilekçesi ve alacaklı vekilinin 20.02.2013 tarihli haciz tarihli dilekçesi incelenmekle; 1- Borçlu

vekilinin ziynet eşyalarının olmadığı ve Mahkemede belirtilen bedellerinin yatırıldığına dosyanın infaz olduğuna dair beyanı incelenmekle, Bakırköy 9. Aile Mahkemesinin 15.06.2011 tarihli ve 2009/4.5 E., 2011/5.9 K. sayılı kararında bedellerden bahsedilmiş ancak ziynet eşyalarının aynen teslimine karar verilmiş olup, infaz talebinin reddine. 2- Alacaklı vekilinin haciz talebi incelenmekle; vekilinin bedelinin alış fiyatı üzerinden tahsilini talep etmekle, altınların ilama göre 2007 yılında alındığı, kullanılmış olduğu, sarraflar odasından gelen cevap yazısının yeni altın fiyatı olduğu, mahkeme kararında altınların aynen iadesine karar verilmiş olduğu ilamdan anlaşılacakla alacaklı vekilinin istediği bedel üzerinden istenen haciz taleplerinin reddine..." karar verildiği görülmektedir.

21. İİK'nın 24. maddesinin 4. fıkrasındaki "taşınır malın değeri ilamda yazılı olmadığı" düzenlemesi anlamında ilamda ziynet eşyalarına ilişkin değerlerin yazılı olduğunun kabul edilebilmesi için "taşınır malın aynen teslimine, bulunamazsa bedeli olan şu kadar liranın ödenmesine" şeklinde terditli bir hüküm kurulması gerekir. Ancak takip dayanağı ilamda sadece aynen iadeye hükmedilmiş olup, bulunmadığı takdirde ne kadar lira bedelin tahsil edileceğine hükmedilmemiş, terditli bir hüküm kurulmamıştır. İlamda gösterilen değerler ise harcın hesaplanması için gösterildiğinden taşınır malın değeri ilamda yazılı sayılamaz, ilamda harcın hesaplanabilmesi için gösterilen değerlerin ziynet eşyalarının başına yazılmış olması da, mahkemenin verdiği kararı değiştirmez.

22. İİK'nın 24. maddesinin Millet Meclisi Adalet Komisyonu gerekçesinde belirtilen "Hüküm fıkrasında sarahaten belirtilmiş olan değerden kasıt, hüküm fıkrasında "borçlunun elinde bulunan falan taşınır malın teslimine, bulunamazsa bedeli olan şu kadar liranın ödenmesine" şeklinde terditli bir hüküm kurularak bedele de hükmedilmiş olması demektir.

23. İİK'nın 24. maddesinin 4. fıkrasının 2. cümlesinde açıkça belirtildiği üzere "Taşınır malın değeri, ilamda yazılı olmadığı veya ihtilafli bulunduğu takdirde, icra memuru tarafından haczin yapıldığı tarihteki rayice göre takdir olunur." Bu durumda icra dairesince ziynet eşyalarının değeri haczin yapıldığı tarihteki rayice göre tespit edilmelidir.

24. Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında, ziynet eşyalarının değeri ilamda belirtilmiş olduğundan bu değerlerin esas alınarak borçlunun yaptığı ödemeler değerlendirilerek infaz konusundaki şikâyetin karara bağlanması gerektiğinden direnme kararının bozulması gerektiği

görüşü ileri sürülmüş ise de. bu görüş Kurul çoğunluğunca benimsenmemiştir.

25. Hâl böyle olunca, yukarıda yazılı, değişik gerekçe ve nedenlerden dolayı yerel mahkemece verilen direnme karar, usul ve yasaya uygun olup yerindedir.

26. Ne var ki, işin esasına yönelik temyiz itirazlar, Özel Dairece incelenmediğinden bu konuda inceleme yapılmak üzere dosya Özel Daireye gönderilmelidir.

IV. SONUÇ:

Açıklanan değişik gerekçe ve nedenlerle;

Direnme uygun olup borçlu vekilinin işin esasına yönelik temyiz itirazlarının incelenmesi için dosyanın YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİNE GÖNDERİLMESİNE,

Ancak karar düzeltme yolunun açık olması sebebiyle öncelikle mahkemesince Hukuk Genel Kurulu kararının tebliğ işlemlerinin yerine getirilmesine, karar düzeltme yoluna başvurulması hâlinde dosyanın Hukuk Genel Kuruluna, başvurulmaması hâlinde ise mahkemesince doğrudan Yargıtay 8. Hukuk Dairesine gönderilmesine,

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'na 5311 sayılı Kanun'un 29. maddesi ile eklenen Geçici 7. maddesinin göndermesi ile uygulanması gereken İİK'nın 366/III. maddesi uyarınca kararın tebliğden itibaren on gün içerisinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere 15.06.2021 tarihinde oy çokluğu ile karar verildi.

KARŞI OY

Uyuşmazlık İİK 24. maddesindeki "taşınır malın değeri ilamda yazılı olmadığı" düzenlemesine göre takip konusu ilamda ziynet eşyalarına ilişkin değerlerin yazılı olup olmadığına ilişkindir.

İİK 24. maddesi 1. fıkrasında "Bir taşınırın teslimine dair olan ilam icra dairesine verilince icra memuru bir icra emri tebliği suretiyle borçluya yedi gün içinde o şeyin teslimini emreder." 3. fıkrasında «Borçlu, bu emri hiç tutmaz veya eksik bırakır ve hükmolunan taşınır veya misli yedinde bulunursa zorla alınıp alacaklıya verilir.» 4. fıkrasında «Yedinde bulunmazsa ilamda yazılı değeri alınır. Vermezse ayrıca icra emri tebliğine hacet kalmaksızın haciz yolu ile tahsil olunur. Taşınır malın değeri, ilamda yazılı olmadığı veya ihtilaflı bulunduğu takdirde, icra memuru tarafından haczin yapıldığı tarihteki rayice göre takdir olunur." Millet Meclisi Adalet Komisyonu gerekçesinde «ilamda yazılı değer tabirinden ne anlaşılması gerektiği konusu müzakere edilmiş, bunun hüküm fıkrasında sarahaten belirtilmiş olan değer demek olduğu neticesine varılmıştır. Aynı

komisyon tarafından, menkul eşyanın harca esas değeri olarak bildirilen değer ayrıca mahkemece takdir edilip hüküm fıkrasına alınmamışsa, malın değerinin ilamda yazılı sayılmayacağı belirtilmiş olup, buradan da malın değeri mahkemece belirlenip bu değere hükümde de yer verilmiş ise artık değer ilamda yazılı olduğunun kabulü sonucuna varılmalıdır.

12. H.D. 27.04.1982 tarihli 3262/3670 sayılı kararında "Değer ilamda yazılı olduğuna göre, takip tarihindeki rayiç bedel üzerinden takip yapılamayacağı" 25.09.1984 tarih 7146/9508 sayılı kararında " ilamda menkulün 245.540 lira değerinde olduğu yazılı bulunduğu buna göre memurlukça yeniden kıymet takdir edilip buna göre infaz yoluna gidilemeyeceği" 06.02.1979 tarih 11264/935 sayılı kararında teslimi gereken menkul şey davalı borçlu nezdinde bulunmazsa, kendisinden ilamda yazılı değeri alınır. Eğer ilamda bu konuda bir açıklık yoksa o takdirde değer takip tarihindeki rayice göre belirlenir" gerekçelerine yer verilmiştir. 12 H.D. ve 8. H.D uygulamaları bu yönde devam ettiğinden, ilam alacaklısı ilamı hüküm fıkrasındaki değerlerin hükümden çıkarılması yönünde temyiz etmiş talebi 2. Hukuk Dairesince reddedilmiş aynen teslimine karar verilen menkullerin değerleri hüküm fıkrasında bırakılmıştır.

İİK 24. maddesine göre menkul teslimine dair düzenleme içerisinde yer alan «ilamda yazılı değer» kavramı ilamda hükmolunan değer kavramından farklı anlam içermektedir. Çoğunluk görüşünün hareket noktası olan, aynen iade talebi yanında olmadığı takdirde bedelinin tahsili talebiyle açılıp bedele hükmolunmuş olması hâlinde ilamdaki değer esas alınabileceği yönündeki kabul, menkul teslimine ilişkin ilamın icrası ile alacak ilamının icrasının ayrı ayrı düzenleyen İİK hükümlerine aykırıdır. Şöyle ki malın aynen iadesinin mümkün olmaması nedeniyle bedele hükmolunması herhangi bir alacak ilamı gibi örnek (2) icra emri gönderilmek suretiyle infaz olunur. Menkulün aynen iadesi ilamının infazı için özel bir düzenleme olan İİK 24. madde kapsamında bulunan ilamda yazılı değer kavramı "bedele hükmetmekten" farklı bir kavram olup "aynen teslim" ilamının infazı içindeki basamaklardan biridir. Nitekim somut olayda para alacakları olan (7.888 TL ilam vekâleti ücreti 2.300 TL yargılama gideri 1.136,96 TL işlemiş faiz) talebi için ayrıca (Örnek 2) icra emri çıkarılmıştır, ilamın hüküm fıkrasında bu bedellerin tahsiline ilişkin hüküm kurulmayıp sadece aynen teslim karar verildiğinden takip konusu ilamdaki ziynet eşyalarının aynen teslimi için (4-5 Örnek) icra emri çıkarılmıştır. Yargılama ve

karar verme aşamasından sonra icra aşamasında menkullerin aynen tesliminin mümkün olmaması hâlini ve bu durumda "aynen teslim" ilişkin ilamın infazının nasıl yerme getirileceğini düzenleyen İİK 24 maddesinin 4.fıkrasına göre; menkullerin ilamın hüküm fıkrasında belirlenmişse bu değerleri öncelikle infazda esas alınmalıdır.

Bu gerekçelerle somut olayda ziynet eşyalarının her birinin değerine ilamın hüküm fıkrasında yer verilmiş olduğundan, bir başka söyleyişle menkullerin değeri ilamda belirlenmiş olduğundan bu değerler esas alınıp borçlunun yaptığı ödemelerde değerlendirilerek infaz konusundaki şikayetin karara bağlanması yönündeki özel daire kararı yerinde olduğundan direme kararının bozulması görüşümden Onama yönündeki Sayın çoğunluğun görüşüne katılamıyorum

Nebahat ŞİMŞEK Üye "

SONUÇ:

- Yukarıda paylaşılan Yargıtay kararları oldukça yeni olup, Yargıtayca ziynetlerin; kim tarafından hangi eşe takılırsa takılınsın fiili karine olarak kadın eşin kişisel malı sayıldığı ;
- Yine bu kararlarda, ziynet eşyalarının talep edildiği davalarda, fiili ödeme tarihi değerine hükmedilmesinin infazda tereddüt yaratacağı, aynen iade ile birlikte fiili ödeme tarihi değerinin talep edilmesi halinde sadece aynen iadeye hükmedilmekle yetinilmesi gerektiği, aynen iade ile birlikte aynen iadenin mümkün olmaması halinde dava tarihi değeri talep edildi ise buna

hükmedilebileceği;

- Davada sadece ziynet eşyalarının aynen iadesi talep edilmiş ve hükümde sadece aynen iadeye karar verilmiş ise infaz aşamasında aynen iadenin mümkün olmadığını anlaşılması halinde İ.İ.K md.24 hükmü uygulanacağı belirtilmiştir.

KAYNAKÇA

AKÇAAL, Mehmet; "Düğünde Takılan Ziynet Eşyasının İadesi", *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XIV, S.2, 2019.

GENÇCAN, Ömer Uğur; *Ziynet ve Eşya Alacağı Davaları*, Ankara 2022.

KULAKLI, Emrah; *Ziynet Eşyasına İlişkin Sorunların Yargıtay Kararları Işığında Değerlendirilmesi*, MÜHFHAD., C. 25, S. 1, 2019.

ÖZYÜREK, Mehmet; "Evlilik Birliğinde Ziynet Eşyasının Bağışlama ve Tüketim Ödücüne Konu Edilmesi", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Konya - 2020.

PEKSÖZ, Vildan; "Ziynet Eşyalarının İadesi Davasında İspat Yükü" *İstanbul Hukuk Mecmuası*, 79 (1), s. 193-209.

SAĞIROĞLU, Mehmet Şerif; *Ziynet Davaları*, İstanbul, 2013.

Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük (www.sozluk.gov.tr)